

Het nieuwe beleids- en financiële systeem voor lokale besturen: de planning centraal

Een goede inhoudelijke en financiële planning is de kapstok waaraan het besluit over de beleids- en beheerscyclus voor gemeenten en OCMW's is opgehangen. In het vorige nummer van *Lokaal* kon u al lezen wat de uitgangspunten van dat besluit zijn. Nu bekijken we aan welke vereisten het meerjarenplan en het budget zullen moeten voldoen. **JAN LEROY**

Bij de lokale besturen zien we voor de planning al enige tijd een dubbele tendens. Terwijl vroeger de nadruk vooral op de jaarlijkse goedkeuring van de begroting of het budget lag, won de meerjarenplanning steeds meer aan belang. Een tweede evolutie heeft betrekking op het voorwerp van de planning. Die gebeurde vroeger bijna uitsluitend financieel, met als sluitstuk de controle op het opgelegde evenwicht. Die vooral inputgerichte werkwijze maakt stilaan plaats voor het bepalen van doelstellingen en acties, waaraan vervolgens de financiële consequenties worden gekoppeld, een verschuiving van (alleen) financiële planning naar (ook en zelfs eerst) beleidsplanning dus.

Het Gemeente- en het OCMW-decreet pikken in op die dubbele tendens. Besturen moeten in het eerste jaar van de legislatuur een meerjarenplan voor zes jaar opstellen, met daarin de krachtlijnen van het geplande beleid. Uiteraard moet het meerjarenplan jaarlijks worden bijgesteld, want niemand kan de toekomst voor de komende zes jaar voorspellen. Het meerjarenplan bestaat uit een inhoudelijk luik, de strategische nota, en een financieel luik, de financiële nota, met een stevige band tussen beide.

Het jaarlijkse budget is dan de concretisering van dat meerjarenplan, met opnieuw een inhoudelijk (de beleidsnota) en een financieel luik (de financiële nota).

Meerjarenplan

In de strategische nota van het meerjarenplan komen de prioritaire beleidsdoelstellingen. Dat zijn de doelstellingen waarover het bestuur expliciet wil rapporteren omdat het die zeer belangrijk vindt. Wat niet bij de prioritaire beleidsdoelstellingen hoort, komt terecht bij het zogenaamde overige beleid.

Een beleidsdoelstelling geeft aan welk resultaat of effect het bestuur wil bereiken. Dat resultaat of effect kan meetbaar worden gemaakt ('x% minder verkeersslachtoffers') als dat mogelijk of nuttig is, maar dat hoeft niet noodzakelijk ('een grotere klantentevredenheid'). Aan elke beleidsdoelstelling hangen actieplannen met een realisatietermijn vast, en een raming van de eraan verbonden ontvangsten en uitgaven. Het besluit koppelt beleidsbeslissingen dus aan kasstromen (hoeveel financiële middelen zetten we in voor een bepaalde doelstelling). Andere financiële aspecten (bv. afschrijvingen) komen in deze fase niet aan bod.

De financiële nota van het meerjarenplan bevat twee delen, het financiële doelstellingenplan en de staat van het financiële evenwicht.

Het financiële doelstellingenplan is opgebouwd per jaar en per beleidsdomein, waarbij de besturen zelf grotendeels kiezen hoe

ze die beleidsdomeinen bepalen. Het financiële doelstellingenplan bevat het totaal van de verwachte ontvangsten en uitgaven, enerzijds van de prioritaire beleidsdoelstellingen uit de strategische nota en anderzijds van het overige beleid.

De vooral inputgerichte werkwijze maakt stilaan plaats voor het bepalen van doelstellingen en acties, een verschuiving van financiële naar beleidsplanning dus.

Evenwicht

Als gemeenten en OCMW's overstappen op een nieuw financieel (rapporterings)systeem, is het logisch dat ook de definitie van het financiële evenwicht verandert. Zo is er geen sprake meer van een gewone en buitengewone dienst, of van vorige en eigen dienstjaren. Met het nieuwe systeem moet het resultaat op kasbasis per boekjaar van het meerjarenplan groter dan of gelijk aan nul zijn. Het resultaat op kasbasis bestaat uit het budgettaire resultaat van een bepaald jaar (ontvangsten min uitgaven), verhoogd met het gecumuleerde budgettaire resultaat van vorige boekjaren en verminderd met de zogenaamde bestemde gelden, de middelen die de raad voorbehoudt voor specifieke projecten later.

Er is echter nog een tweede evenwichtsvoorwaarde. In het laatste jaar waarop de financiële nota van het meerjarenplan betrekking heeft, moet de zogenaamde autofinancieringsmarge positief of nul zijn. Die blijft over nadat van alle exploitatie-

Sanctie voor te late jaarrekeningen

De meeste gemeenten en OCMW's stellen hun jaarrekening keurig op tijd op. Toch is het bij ongeveer een op de tien besturen elke keer weer meer dan een jaar wachten op een jaarrekening. Dat maakt het natuurlijk onmogelijk om financieel de vinger aan de pols te houden. Het nieuwe beleids- en beheersysteem sanctioneert laattijdige rekeningen. Het zal alleen nog mogelijk zijn het financiële evenwicht in het meerjarenplan of het budget te bewijzen voor een bepaald jaar N, wanneer de jaarrekening van N-2 is vastgesteld door de raad en verwerkt in dat meerjarenplan of budget. Is dat niet het geval, dan moet het bestuur met voorlopige kredieten werken. **JL**

Een percentage minder verkeersslachtoffers kan het resultaat zijn dat een beleidsdoelstelling aangeeft.

DE BELEIDS- EN BEHEERSCYCLUS VOOR GEMEENTEN EN OCMW'S

EXCLUSIEF IN
LOKAAL
FINANCIËEL
MANAGEMENT

Op 7 mei heeft de Vlaamse Regering haar principiële goedkeuring gehecht aan het besluit over de Beleids- en beheerscyclus voor gemeenten, OCMW's en provincies. Dat besluit bevat onder andere nieuwe regels over de meerjarenplanning, het budget, de boekhouding en de jaarrekening, en moet de lokale besturen toelaten een modern financieel beleid te voeren. Wellicht worden de nieuwe regels veralgemeend ingevoerd vanaf 2014, maar gemeenten en OCMW's die dat willen, zouden al vervroegd kunnen instappen.

Met Lokaal Financieel Management weet u er alles van!

De overstap naar het nieuwe systeem betekent voor de lokale besturen een hele uitdaging. *Lokaal Financieel Management* neemt de handschoen op en wil hen hier zo goed mogelijk bij begeleiden. Zo verschijnt heel binnenkort een eerste bijdrage over de algemene boekhouding binnen het nieuwe systeem, met een toelichting bij de belangrijkste uitgangspunten, de meest opvallende verschillen met de vennootschapsboekhouding, enz. Dat is slechts een opstap voor een volledige bespreking van alle posten van de balans en van de staat van opbrengsten en kosten, met de belangrijkste boekingen die ermee samenhangen.

Abonnees

Abonnees van *Lokaal Financieel Management* ontvangen de komende maanden de verschillende delen, en zullen tegen eind 2010 over de hele tekst kunnen beschikken.

Bent u nog geen abonnee?

Bestel het boek voor 30 juni 2010 tegen de voordeelprijs van € 79 (VMSG-leden) of €99 (niet-leden).*

Auteur

De bijdragen over de algemene boekhouding binnen de Beleids- en beheerscyclus zijn van Christophe Vanhee. Hij is medewerker van de Vakgroep Accountancy en Bedrijfsfinanciering van de Universiteit Gent en gespecialiseerd in systemen van overheidsboekhouden.

Lokaal Financieel Management

De toonaangevende financiële reeks voor lokale besturen

- 2 delen boekhouding volgens de nieuwe Beleids- en beheerscyclus (komen in de loop van 2010 tot stand)
- 2 delen commentaar: juridische teksten, theoretische analyses, aanbevelingen en praktijkverhalen
- 2 delen boekhouding volgens de NOB (blijft van kracht tot elk bestuur is overgestapt op de nieuwe regeling)
- losbladig dus steeds actueel
- door een redactie onder leiding van vakspecialisten Jan Leroy (VMSG) en Rudi Hellebosch (ABB)

Bestelkaart Stuur of fax deze strook naar: Uitgeverij Politeia, Ravensteingalerij 28, 1000 Brussel, fax 02 289 26 19

JA, ik bestel ... ex. van **Lokaal Financieel Management**
(6 delen + cd-rom, €79 VMSG-leden, €99 niet-leden*)

Naam _____

Functie _____

Bestuur/Organisatie _____

E-mail _____

Tel. _____

Adres _____

BTW _____

Datum _____

Handtekening _____

* Prijzen inclusief btw, exclusief verzendingskosten. Losbladige publicatie met abonnement. Bij intekening op een abonnementsformule worden de bijwerkingen u automatisch toegestuurd tegen 0,49 euro per bladzijde en 29 euro per cd-update, en dit tot schriftelijke wederopzegging. Prijs geldig tot 31.05.2010. Check voor actuele prijzen steeds onze website www.politeia.be

ontvangsten de exploitatie-uitgaven en de 'netto periodieke leningsuitgaven' (intresten en aflossingen) zijn afgetrokken. De autofinancieringsmarge moet dus niet elk jaar positief zijn. Ze geeft aan in welke mate een bestuur in staat is vanuit de exploitatie voldoende middelen te genereren om de financiële schulden te vereffenen. De autofinancieringsmarge is daarnaast een indicator voor de mate waarin een bestuur investeringen kan financieren zonder een beroep te moeten doen op leningen.

Budget

Het budget bevat naast de toelichting twee onderdelen: de beleidsnota en de financiële nota. De beleidsnota bestaat dan weer uit een doelstellingennota, een doelstellingenbudget, de financiële toestand en enkele lijsten die onder meer te maken hebben met de mogelijke delegatie vanuit de raad voor overheidsopdrachten of daden van beschikking.

Met het nieuwe systeem moet het resultaat op kasbasis per boekjaar van het meerjarenplan groter dan of gelijk aan nul zijn.

De doelstellingennota sluit aan bij de strategische nota en bevat de prioritaire beleidsdoelstellingen van het jaar, met per beleidsdoelstelling de actieplannen en per actieplan de acties en de geraamde ontvangsten en uitgaven.

Het doelstellingenbudget is opgebouwd per beleidsdomein en bevat het totaal van de verwachte ontvangsten en uitgaven, enerzijds van de prioritaire beleidsdoelstellingen uit de doelstellingennota en anderzijds van het overige beleid.

De financiële toestand bevat informatie over het resultaat op kasbasis en over de autofinancieringsmarge (met telkens een vergelijking tussen de raming voor dat jaar en die in het meerjarenplan). De financiële nota van het budget bestaat uit het exploitatiebudget, het investeringsbudget en het liquiditeitsbudget. In het exploitatiebudget staan per beleidsdomein de transactiekredieten voor de exploitatie, dus voor de in dat jaar verwachte exploitatie-uitgaven en ontvangsten. De keuze van de beleidsdomeinen is essentieel, want een wijziging van het exploitatiebudget via de raad zal alleen nodig zijn wanneer het saldo van de verwachte exploitatieontvangsten en -uitgaven van een bepaald beleidsdomein zou zakken. De rest kan opgelost worden via een interne kredietaanpassing.

Het investeringsbudget bestaat enerzijds uit de nieuwe investeringsenveloppen en anderzijds uit een overzicht per beleidsdomein van de transactiekredieten van alle investeringsenveloppen van het boekjaar. In een investeringsenveloppe zitten zowel verbinteniskredieten (nodig om een verbintenis, zoals de betekening van een gunning, aan te gaan) als transactiekredieten (die nodig zijn voor de transacties zelf). Het onderscheid tussen verbintenis- en transactiekredieten voor investeringen vermijdt de huidige verplichting dat een bestuur (budgettair) al moet voorzien in de financiering van investeringen die wel al gegund worden maar die pas later en gespreid in de tijd tot uitgaven zullen leiden.

Het liquiditeitsbudget bevat het resultaat op kasbasis. Dat bestaat uit de ontvangsten en uitgaven van respectievelijk het ex-

Baanbrekende BlackBerry-oplossing voor Politiezones, Steden en Gemeenten.

Veldwerk en administratie integreren in het kantoor.

Verbeterde nauwkeurigheid dankzij toegang op afstand tot politietoepassingen.

Administratieve tijdswinst van 20 minuten per politieverslag.

Gebruiksvriendelijke oplossing.

Krachtig ingebouwd beveiligingssysteem.

Mogelijke toepassingen: G.A.S., O.I., Briefing tool, GEO Tagging, en nog veel meer.....

Project in samenwerking met de Politiezone RIHO

Voor meer informatie of een presentatie
patrice.maniscalchi@mail.mobistar.be

ploitatie- en het investeringsbudget en van andere transacties, het gecumuleerde budgettaire resultaat van het vorige financiële boekjaar en de bestemde gelden.

Het ontwerpbesluit bevat ook nog een reeks garanties opdat het budget binnen het meerjarenplan zou passen en enkele criteria voor de budgetwijzigingen.

Toelichting

De noodzakelijke verduidelijkingen bij het meerjarenplan of het budget komen terecht in de toelichting. Die bevat alle relevante informatie voor de raadsleden. Ze moet hun samen met het ontwerp van meerjarenplan of budget worden bezorgd en ze gaat nadien ook mee naar het toezicht.

Jan Leroy is VWSG-stafmedewerker financieel beleid

In het volgende nummer van Lokaal leest u meer over de kredietbewaking, de uitgaven- en ontvangstencyclus en de boekhouding.

- www.binnenland.vlaanderen.be/bbc/index.htm
- voor meer achtergrond kunt u een abonnement nemen op *Lokaal Financieel Management*, een VWSG-Politeia-uitgave (www.politeia.be)